

Άρθρο Πα

Υπόθεση 'Πόθεν Έσχες'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 1 0 Απριλίου 2003 με την ακόλουθη σύνθεση: Χρήστος Χριστοφιλόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνος Κανδρής και Διονύσιος Λασκαράτος, Σύμβουλοι, Χρυσούλα Καραμαδοούκη και Σταμάτιος Πουλής (εισηγητής), Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Ιωάννης Σμπυρούνιας ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα, Γραμματέας: Ευστράτιος Τζερμιαδιανός, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α'). Για να δικάσει την από 8 Φεβρουαρίου 2002, που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Ι Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου την 1η Απριλίου 2002 και παραπέμφθηκε, με την 21461/16-10-2002 πράξη της Γραμματέως του Τμήματος αυτού, λόγω αρμοδιότητας (άρθρα 7 παρ. 5 εδ. β' του π.δ. 774/1980 και 2 παρ. 3 του π.δ. 1225/1981), στο παρόν (V) Τμήμα, αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας για καταλογισμό του ... κατοίκου ο οποίος παραστάθηκε δια της Δικηγόρου ... την οποία διόρισε με το 3203/2003 πληρεξούσιο της συμβολαιογράφου ...

Το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπήθηκε νόμιμα από τον Υπουργό των Οικονομικών, ο οποίος παρέστη δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Με την αίτηση του αυτή ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας ζητεί να καταλογιστεί ο καθ ' ου ο πρώην Διευθυντής Τελωνείου και ήδη συνταξιούχος, με το ποσό των 14.715.671 δραχμών, διότι κατά τον έλεγχο από Οικονομικό Επιθεωρητή των Δηλώσεων Περιουσιακής του Κατάστασης ετών 1999 και 2000, δεν αποδείχθηκε η νόμιμη προέλευση περιουσιακού οφέλους του ανωτέρω ισόποσου με αυτό για το οποίο ζητείται ο καταλογισμός του. Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας και τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, που ζήτησαν την παραδοχή και την πληρεξούσιο του καθ ' ου, η οποία ζήτησε την απόρριψη της υπό κρίση αιτήσεως

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο παρόντων των ανωτέρω μελών

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Επειδή με την υπό κρίση, από 8-2-2002, αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, που ασκείται κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 26 παρ. 6 και 29 παρ. 1 και 3 του ν. 2429/1996, ζητείται ο καταλογισμός του καθ' ου με το ποσό των 14.715.671 δραχμών, διότι κατά τον έλεγχο, από τον Επιθεωρητή της Δνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών Χρ. Κακαράτσιου, των Δηλώσεων Περιουσιακής του Κατάστασης ετών ... και ... δεν αποδείχθηκε η νόμιμη προέλευση περιουσιακού οφέλους, που απέκτησε ο ανωτέρω κατά τη διάρκεια της δημόσιας υπηρεσίας του, ίσης αξίας με το ποσό για το οποίο ζητείται ο καταλογισμός του. Η αίτηση αυτή, για την οποία δεν απαιτείται η καταβολή τελών χαρτοσήμου (σχ. άρθ. 2 του Κ.Ν.Τ. Χαρτοσήμου) και παραβόλου (σχ. άρθ. 61 παρ. 1 του π.δ. 1225/81), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και κατά τα λοιπά νομοτύπως. Επομένως, πρέπει να εξετασθεί ως προς το παραδεκτό και το κατ' ουσία βάσιμο αυτής κατ' αντιμωλίαν των διαδικιών .
2. Επειδή, με τις διατάξεις του Συντάγματος ορίζεται, στο άρθρο 94 παρ. 1, ότι "στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη τω αρμοδιότητων του Ελεγκτικού Συνεδρίου" και στο άρθρο 98 παρ. 1 ότι "στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α) ... γ) ο έλεγχος των λογαριασμών δημοσίων υπολόγων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' έλεγχο ... στ) η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων καθώς και με τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ' ζ) η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημοσίων υπαλλήλων καθώς και των υπαλλήλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου". Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται ότι στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται πρωτογενώς, ήτοι χωρίς να απαιτείται η έκδοση ειδικού κατά περίπτωση νόμου, οι διαφορές που ανακύπτουν κατά τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων κ.λπ. υπολόγων, οι διαφορές εκ της απονομής συντάξεων καθώς και οι διαφορές που αναφέρονται στην ευθύνη των δημοσίων κ.λπ. υπαλλήλων για την προκαλούμενη σε βάρος του Δημοσίου και των λοιπών δημοσίων νομικών προσώπων, κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, ζημία. Άλλες διοικητικές διαφορές, οι οποίες όμως πρέπει να είναι συναφείς με τις ήδη αναθετίσεις από το Σύνταγμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο υποθέσεις (βλ. και Α.Ε.Δ. 5/1999) και να προσιδιάζουν με τη φύση το δικαστηρίου ως του κατεξοχήν οργάνου επιφορτισμένου με τον έλεγχο και τη διαφάνεια της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος (βλ. και άρθρο 98 παρ. 1 περ. β , του Συντάγματος), μπορούν να ανατεθούν στο Ελεγκτικό Συνέδριο με ειδικό νόμο. Τέτοιες διαφορές είναι και αυτές που αναφέρονται κατά τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των υποκειμένων στη σχετική υποχρέωση προσώπων, καθόσον αφενός μεν οι διαφορές αυτές άπτονται, προεχόντως, της διαφάνειας ως προς τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, για τον έλεγχο της οποίας το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά τα ως άνω εκτεθέντα, είναι το κατεξοχήν εκ Ι του Συντάγματος αρμόδιο δικαστικό όργανο, αφετέρου δε είναι συναφείς με αυτές της αστικής ευθύνης των δημοσίων υπαλλήλων, καθόσον από το νομοθέτη τεκμαίρεται, μαχητώως, ότι το καταλογιστέο ποσό αντιπροσωπεύει μέρος τουλάχιστον της προσγενομένης εις βάρος του Δημοσίου ζημίας ή, το αυτό, μέρος τουλάχιστον του αποκτηθέντος παράνομου περιουσιακού ωφέλους από τον υποκείμενο σε έλεγχο, η δε επιβολή του καταλογισμού αποσκοπεί στην αποκατάσταση της ζημίας αυτής, που ο ελεγχόμενος προκάλεσε με παράνομες πράξεις και παραλείψεις κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Κατ' ακολουθίαν, νομίμως ο κοινός νομοθέτης αναθέτει την εκδίκαση των αναφευομένων ως άνω διαφορών στο Ελεγκτικό Συνέδριο (βλ.

και άρθρο 11 του προϊσχύσαντος νόμου 1738/1987 και άρθρο 6 του νέου νομοθετήματος περί του ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης ν. 3213/31-12-2003).

3. Επειδή, με τις διατάξεις των άρθρων 24, 25 και 26 του ν. 2429/1996, οι οποίες αντικατέστησαν τις αντιστοίχου περιεχομένου διατάξεις των άρθρων 6 έως 12 του ν. 1738/1987, αφενός μεν προσδιορίζονται οι κατηγορίες των δημοσίων υπαλλήλων, των κρατικών λειτουργών καθώς και των λοιπών προσώπων, που υποχρεούνται στην υποβολή ετήσιας δήλωσης περί της περιουσιακής τους κατάστασης, αφετέρου δε ιδρύονται όργανα ελέγχου και επαληθεύσεως των δηλώσεων αυτών. Ειδικότερα, για μεν το πολιτικό προσωπικό ο έλεγχος των δηλώσεων διενεργείται από Κοινοβουλευτική Επιτροπή, για τους λοιπούς δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους από τον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου συνεπικουρούμενο από άλλους δικαστικούς λειτουργούς (βλ. και το προϊσχύσαν άρθρ. 8 του ν. 1738/1987), για τους υπαλλήλους δε του Υπουργείου Οικονομικών- εξαιρουμένων των Γενικών Διευθυντών- από τους οικονομικούς επιθεωρητές του παραπάνω Υπουργείου (σχ. άρθρο 2 παρ. 21 του ν. 2343/1995). Περαιτέρω, στο άρθρο 26 παρ. 6 του ίδιου νόμου (2429/1996), ορίζεται ότι μετά το πέρας του ελέγχου της δηλώσεως περιουσιακής κατάστασης συντάσσεται πόρισμα και ότι αν " συντρέχει περίπτωση καταλογισμού κατά την παρ. 1 του άρθρου 29, το πόρισμα αποστέλλεται στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Αν ανακύπτει περίπτωση ποινικής ευθύνης το πόρισμα αποστέλλεται στο αρμόδιο για την άσκηση ποινικής δίωξης όργανο", ενώ στο άρθρο 29 ότι " 1. Καταλογίζεται σε βάρος του ελεγχόμενου χρηματικό ποσό ισάξιο με το περιουσιακό όφελος, το οποίο απέκτησε ο ίδιος, ο σύζυγός του ή ανήλικο τέκνο του και του οποίου η προέλευση δεν δικαιολογείται.

2. Σε περίπτωση ποινικής καταδίκης κατά την παρ. 1 του άρθρου 27 καταλογίζεται σε βάρος του καταδικασθέντος χρηματικό ποσό ίσο με το περιουσιακό όφελος που αποκόμισε, εφόσον αυτό δεν υπόκειται σε δήμευση κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. 3 .Ο καταλογισμός ο οποίος προβλέπεται από τις παραγράφους 1 και 2 γίνεται υπέρ του Δημοσίου από το αρμόδιο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις". Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: α) ο νομοθέτης, επιδιώκοντας τον περιορισμό της διαφθοράς στο δημόσιο εν γένει βίο και την πάταξη των αθέμιτων, επί ζημία του δημοσίου, συναλλαγών από κρατικούς λειτουργούς και δημόσιους υπαλλήλους, θέσπισε και οργάνωσε μια διαδικασία ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των προσώπων αυτών, οι οποίοι, κατέχοντες κρίσιμες θέσεις στον κρατικό μηχανισμό, δύνανται, επωφελούμενοι της ιδιότητάς τους, να προσπορίσουν στον εαυτό τους ή σε τρίτους αθέμιτο περιουσιακό όφελος. Για το λόγο αυτό ο νομοθέτης αφενός μεν επέβαλε στις άνω κατηγορίες προσώπων την υποχρέωση για ετήσια υποβολή δηλώσεων περί των κατεχομένων από τα πρόσωπα αυτά κινητών και ακινήτων περιουσιακών στοιχείων , αφετέρου δε θέσπισε τα προαναφερθέντα όργανα ελέγχου και επαληθεύσεως των δηλώσεων αυτών, β) σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι δεν δύνανται να δικαιολογηθεί η προέλευση περιουσιακών στοιχείων, που αποκτήθηκαν από τον ελεγχόμενο ή τα μέλη της οικογένειάς του (σύζυγο και ανήλικα τέκνα) κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του, προβλέπονται εις βάρος του τελευταίου ποινικές και αστικές (χρηματικές) κυρώσεις, γ) οι αστικές (χρηματικές) κυρώσεις συνίστανται στον καταλογισμό του ελεγχόμενου με χρηματικό ποσό ισάξιο του περιουσιακού οφέλους, του οποίου δεν δικαιολογείται η νόμιμη προέλευση. Κατά συνέπεια, το αδικαιολόγητο της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων που απέκτησε ο ελεγχόμενος κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του, σε συνδυασμό με το ότι εκ της κατοχής κρίσιμης θέσης στον κρατικό μηχανισμό ηδύνατο να επωφεληθεί της ιδιότητάς του, τεκμαίρεται από το νομοθέτη ότι το μη δυνάμενο να δικαιολογηθεί περιουσιακό όφελος προέρχεται από τη διάπραξη αθέμιτων εις βάρος και επί ζημία του Δημοσίου συναλλαγών και δ) την εκδίκαση των αναφερομένων διαφορών εκ της τεκμαιρομένης κατά τα ως άνω εις βάρος του Δημοσίου ζημίας, ο νομοθέτης αναθέτει στο Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο επιλαμβάνεται αυτών κατόπιν σχετικής αιτήσεως του υπηρετούντος σ' αυτό Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας. Κατ' ακολουθίαν, αρμοδίως το Δικαστήριο τούτο, κατόπιν της από 8-2-2002 σχετικής αιτήσεως του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, επιλαμβάνεται της υπό κρίση διαφοράς.

4. Επειδή, στο άρθρο 2 παρ. 20 και 21 του ν. 2343/1995, ορίζεται ότι οι διατάξεις του ν. 1783/1987 "περί υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης "και ήδη, κατόπιν της αντικαταστάσεώς τους, οι διατάξεις του ν. 2429/1996, "εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών " , (παρ. 20), οι οποίοι "υποβάλλουν τις σχετικές δηλώσεις στην οικεία Διεύθυνση Διοικητικού ή Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών" και ότι "οι παραπάνω διευθύνσεις διαβιβάζουν τις δηλώσεις αυτές για έλεγχο στην αρμόδια υπηρεσία της Οικονομικής Επιθεώρησης" (παρ. 21), ενώ στο άρθρο 2 του παραπάνω νόμου (2343/1995), με το οποίο συστάθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών υπηρεσία με τον τίτλο Οικονομική Επιθεώρηση, διαλαμβάνεται ότι κύρια αποστολή της υπηρεσίας αυτής είναι " α) ... δ) ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών, εκτός των Γενικών Διευθυντών " . Επομένως, ο προβαλλόμενος από τον καθ' ου, με το από 7-4-2003 Υπόμνημα, που κατατέθηκε στη Γραμματεία του παρόντος Τμήματος στις 9-4-2003, ισχυρισμός ότι ο έλεγχος των δηλώσεων της περιουσιακής του καταστάσεως και η σύνταξη του σχετικού πορίσματος έπρεπε να διενεργηθεί από τον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και όχι από Οικονομικό Επιθεωρητή, είναι κατά νόμο αβάσιμος και απορριπτός, καθόσον ειδικώς για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών-πλην των Γενικών Διευθυντών- προβλέπεται ότι ο έλεγχος των δηλώσεων περί της περιουσιακής τους καταστάσεως διενεργείται από Οικονομικό Επιθεωρητή της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του ως άνω Υπουργείου. Συνακόλουθα, δοθέντος ότι ο καθ' ου η αίτηση διετέλεσε προϊστάμενος του Τελωνείου ... , ήτοι ήταν προϊστάμενος αυτοτελούς οργανικής μονάδας του Υπουργείου Οικονομικών διαθέτων αποφασιστικές αρμοδιότητες (σχ. άρθρα 7 του π.δ. 127/1989 και 4 και 379 του π.δ. 551/1989) υποχρεούτο στην υποβολή δηλώσεων περί της περιουσιακής του καταστάσεως (σχ. άρθρ. 2 παρ. 20 περ. α' του ν. 2343/1995), οι οποίες αρμοδίως, κατά τα προεκτεθέντα, ελέγχθησαν από Οικονομικό Επιθεωρητή, υποβληθέντος εν συνέχεια του εκπονηθέντος πορίσματος στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

5 .Επειδή, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου και ιδίως την ... Πορισματική Έκθεση του Οικονομικού Επιθεωρητή του Υπουργείου Οικονομικών Χρ. Κακαράτσιου και τις δηλώσεις περιουσιακής καταστάσεως ετών ... και ... του καθ' ου η παρούσα αίτηση προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: ο καθ' ου, ο οποίος ήταν υπάλληλος του Υπουργείου Οικονομικών και κατά τα έτη και διετέλεσε προϊστάμενος του Τελωνείου ... υπέβαλε μετά της συζύγου του στην υπηρεσία του τις από 30-4- ... και 7-6 ...δηλώσεις περί της περιουσιακής του καταστάσεως. Σύμφωνα με τις δηλώσεις αυτές, ο καθ' ου μετά της συζύγου του είχαν κατά τον κρίσιμο χρόνο στην κυριότητα τους τα ακόλουθα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία: α) διαμέρισμα 80 τ.μ. κείμενο στη Θεσπίακή, ... αγορασθέν το έτος 1... β) αγροτεμάχιο στην ... τ.μ. αγορασθέν το έτος 19..., γ) ισόγεια υπερυψωμένη εξοχική κατοικία εμβαδού τ.μ. στο ως άνω αγροτεμάχιο, την οποία ανήγειραν κατά τα

έτη 19.. μέχρι και 19... δ) δύο αγροτεμάχια ιδιοκτησίας του καθ' ου στο ... αποκτηθέντα εκ κληρονομίας από τον αποβιώσαντα πατέρα του, ε) προικικό διαμέρισμα, ιδιοκτησίας της συζύγου του καθ' ου. στη Θεσ/νίκη, εμβαδόν ... τ.μ., στ) δύο Ι.Χ. αυτοκίνητα, το πρώτο μάρκας ... μοντέλο έτους 1... και το δεύτερο μάρκας ... αγορασθέν στη Γερμανία το έτος 19... συνολικού αντιτίμου (αξία αγοράς, εισαγωγικές επιβαρύνσεις), κατά την φορολογική δήλωση του καθ' ου για το οικον. έτος 19..., ... δραχμών και ζ) καταθέσεις στις Τράπεζες συνολικού ύψους είκοσι ενός περίπου εκατομμυρίων δραχμών. Κατά τον έλεγχο όμως των παραπάνω δηλώσεων από τον Οικονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Οικονομικών Χρ. Κακαράτσιο, διαπιστώθηκε ότι αυτές (δηλώσεις) ήσαν ανακριβείς. Ειδικότερα, στην από 30-4-... δήλωση περιουσιακής κατάστασης δεν δηλώθηκαν χρεόγραφα (μερίδια του αμοιβαίου κεφαλαίου ...) ύψους ... δραχμών, τα οποία αγοράστηκαν στις 24-2-1999 (σχ. το Απόρρητο Νο ... έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος προς τον Οικονομικό Επιθεωρητή) με κίνηση του υπ' αριθ. ... λογαριασμού της ... Κατ/μα ... στον οποίο (λογαριασμό) συνδικαιούχοι ήσαν ο καθ' ου μετά της συζύγου του. Στην από ... δήλωση περιουσιακής κατάστασης δεν δηλώθηκε η υπ' αριθ. ... μερίδα χαρτοφυλακίου στην ... με Αμοιβαία Κεφάλαια (prime-a-) συνολικού ύψους ... δραχμών (σχ. το Απόρρητον υπ' αριθ. ... έγγραφο της παραπάνω Τράπεζας προς τον Οικονομικό Επιθεωρητή). Το ανωτέρω χρηματικό ποσό κατά κύριο λόγο σχηματίστηκε κατόπιν μεταφοράς, στις 21-5-1999 στην Τράπεζα ... (σχ. το ... έγγραφο με το επισυναπτόμενο σ' αυτό αντίγραφο κίνησης λογαριασμού της ... του ποσού των 74.000.000 δραχμών από τον ως άνω υπ' αριθ. ... κοινό λογαριασμό στην ... ο οποίος, κατά τα προαναφερθέντα, δεν είχε επίσης δηλωθεί. Το ανωτέρω ποσό μεταφέρθηκε αρχικώς (21- ...) σε δύο λογαριασμούς Ταμειυτηρίου της ..., με το προϊόν των οποίων αγοράστηκαν τραπεζικά προϊόντα (... και ... αξίας 60.000.000 δραχμών. Στις 8...) ανοίχθηκε και τρίτος λογαριασμός στην παραπάνω Τράπεζα, ο οποίος ήταν στο όνομα της καθ' ου και των δύο ενήλικων τέκνων του (ο καθ' ου φέρεται να μην είναι συνδικαιούχος του λογαριασμού) και στις ..., ήτοι την προηγούμενη ημέρα της υποβολής από τον καθ' ου της δηλώσεως περιουσιακής καταστάσεως για το έτος 2000, μεταφέρθηκαν τα υπόλοιπα των δύο πρώτων λογαριασμών στον τρίτο, στον οποίο ο καθ' ου δεν φαίνεται να συμπεριέλαβε (σχ. τα αντίγραφα κίνησης των ως άνω λογαριασμών, που η παραπάνω Τράπεζα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 6 του ν. 2343/1995, παρέδωσε στον Οικονομικό Επιθεωρητή Χρ. Κακαράτσιο).

6. Κατόπιν των διαπιστώσεων αυτών και δη της υποβολής ανακριβών δηλώσεων, ο Οικονομικός Επιθεωρητής με το ... έγγραφό του, ζήτησε από τον καθ' ου να του προσκομίσει στοιχεία περί της νόμιμης κτήσης και προέλευσης των μη δηλωθέντων ως άνω χρηματικών ποσών. Ο ανωτέρω, στην από ... επιστολή του (αριθ. πρωτ. Οικ. Επιθεώρησης ...) προς τον Οικονομικό Επιθεωρητή, μη κάνοντας ουδεμία αναφορά στους λόγους για τους οποίους δεν συμπεριέλαβε τα ως άνω χρηματικά ποσά (αμοιβαία κεφάλαια κλπ.) στις δηλώσεις της περιουσιακής του καταστάσεως, ισχυρίστηκε ότι τα ποσά αυτά αποτελούσαν περιουσιακά στοιχεία της συζύγου του προερχόμενα από άτυπες δωρεές του πεθερού του προς αυτήν (σύζυγο) και ειδικότερα από αγορά κρατικών ομολόγων στις ... και ... συνολικούς ύψους ... δραχμών καθώς και από αγορά εντόκων γραμματίων του ελληνικού δημοσίου (ΕΓΕΔ) στις ... αξίας αγοράς 13.500.000 δραχμών. Πλην, εκ των ποσών αυτών, μόνο η αγορά των ΕΓΕΔ, στις 30-7-96, αποδεικνύεται εκ των υποβληθέντων από τον καθ' ου στοιχείων ότι προήρχετο από τον υπ' αριθ. ... λογαριασμό, που ο πεθερός του τηρούσε στην... Κατόπιν αυτού, ο Οικονομικός Επιθεωρητής προέβη στον έλεγχο, για το διάστημα από 1.1.1990 μέχρι και 7-6-2000, του συνόλου των δηλώσεων φόρου εισοδήματος και των λογαριασμών, που ο καθ' ου τηρούσε στις τράπεζες και στο Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο. Κατά τον εν λόγω έλεγχο διαπιστώθηκαν, ως προς την αγορά των κρατικών ομολόγων ύψους 29.015.671 δραχμών, τα ακόλουθα: στις 29-1-1993 η σύζυγος του καθ' ου προέβη στην αγορά των με αριθ. τίτλου ... κρατικών ομολόγων από κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας ... αξίας αγοράς 10.000.000 δραχμών. Την νόμιμη προέλευση των χρημάτων για την αγορά των ομολόγων αυτών αποδέχεται ο Οικον. Επιθεωρητής, αφού χρησιμοποιήθηκαν, την ίδια ημερομηνία με την αγορά, διαθέσιμα ύψους 8.900.000 και 950.000 δραχμών από τους υπ' αριθ. ... και ... λογαριασμούς στην ... Τράπεζα και στο Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο, αντιστοίχως, που τηρούσε ο καθ' ου μετά της συζύγου του. Ακολούθως, στις ... η σύζυγος του καθ' ου αγόρασε τα με αριθ. Τίτλου ... και ... κρατικά ομόλογα αξίας αγοράς 13.015.671 και στις 31-1-1994 τα με αριθ. Τίτλου ... και ... αξίας αγοράς 6.000.000 δραχμών, με συνδικαιούχο και στις δύο περιπτώσεις τον καθ' ου. Για την αγορά των εν λόγω κρατικών ομολόγων συνολικής αξίας 29.015.671 δραχμών χρησιμοποιήθηκαν εν μέρει διαθέσιμα τραπεζικών λογαριασμών, στους οποίους συνδικαιούχοι ήσαν ο καθ' ου και η σύζυγός του. Ειδικότερα, από τον 211/947099.90 λογαριασμό στην ... Τράπεζα το ποσό των 950.000 (στις 31- 1-94) δραχμών και από τον λογαριασμό 30381932 στο ... τα ποσά των 750.000 (στις 2-8-93), και 2.600.000 (στις 31-1-94), ήτοι συνολικές αναλήψεις για την αγορά των παραπάνω κρατικών ομολόγων ποσού 4.300.000 δραχμών. Ενόψει των 14.715.671 δραχμών (19.015.671 - 4.300.000) μεταξύ των κρατικών ομολόγων και των αναλήψεων από τους τηρούμενους τραπεζικούς λογαριασμούς, ο Οικον. Επιθεωρητής, με το ... έγγραφό του, κάλεσε τον καθ' ου να του προσκομίσει στοιχεία για την προέλευση του ποσού της διαφοράς. Ο ανωτέρω, στην από 4-2-2001 επιστολή του (αριθ. πρωτ. Οικ. Επιθεώρησης Κεντρικής Μακεδονίας 483/6-2-2002) προς τον Οικονομικό Επιθεωρητή επανέλαβε τους ισχυρισμούς του ότι προήρχοντο από διαθέσιμα του πεθερού του. Πλην, ο Οικον. Επιθεωρητής, αφού προέβη σε έλεγχο και των τραπεζικών λογαριασμών του πεθερού του εκκαλούντος, κατά τον οποίο (έλεγχος) δεν διαπιστώθηκε, για το κρίσιμο χρονικό διάστημα από 1-1-... μέχρι 31-1-..., η ανάληψη σημαντικών χρηματικών ποσών ή η μεταφορά τους σε λογαριασμούς του εκκαλούντος ή της συζύγου του ούτε δε η οικονομική κατάσταση του πεθερού του, ο οποίος ήταν χαμηλοσυνταξιούχος του Δημοσίου και χωρίς εισοδήματα από άλλες πηγές (βλ. φωτοαντίγραφα των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος για τα οικον. έτη 1993 έως 1997), δικαιολογούσε την κτήση των ποσών αυτών, απέρριψε τους ισχυρισμούς του εκκαλούντος θεωρώντας ότι το ποσό των 14.715.671 δραχμών δεν προήρχετο από εμφανείς πηγές. Κατόπιν αυτού, δοθέντος ότι ο καθ' ου αφενός δεν απέκρυψε, κατά τα ως άνω, μέρος των περιουσιακών του στοιχείων, αφετέρω δε δεν αποδείχθηκε η νόμιμη προέλευση του ποσού των 14.715.671 δραχμών, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται ο καταλογισμός του με το ισόποσο του μη δυναμένου να αποδειχθεί η νόμιμη προέλευσή του χρηματικού ποσού.

7. Επειδή ο καθ' ου, στο από 7-4-2003 Υπόμνημά του, ισχυρίζεται ότι η νόμιμη προέλευση του ανωτέρω χρηματικού ποσού αποδεικνύεται από την από 10-3-1992 δήλωση περιουσιακών στοιχείων που συνέπεβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του ν. 2019/1992, με τη δήλωση φόρου εισοδήματος για το ΟΙΚΟΥ. έτος 1992 (εισοδήματα 1991). Στις παραγρ. 1 και 2 του παραπάνω άρθρου και νόμου διαλαμβάνεται ότι οι φορολογούμενοι "δύνανται να υποβάλλουν μαζί με την οικεία δήλωση αυτού του έτους και δήλωση των κινήτων περιουσιακών τους στοιχείων, τα οποία είχαν στην κυριότητα τους την 1η Ιανουαρίου 1991. Η ως άνω δήλωση είναι προαιρετική και γίνεται υποχρεωτικώς δεκτή από τον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, χωρίς να αναζητηθεί από αυτόν η προέλευση ή ο τρόπος και ο χρόνος απόκτησης των

περιουσιακών στοιχείων, που αναφέρονται σε αυτήν, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτ. ζ' της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του ν.δ. 3323/1955", ήτοι την εφαρμογή των διατάξεων περί προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης βάσει τεκμαρτών δαπανών. Η κανονιστική ισχύς των ως άνω διατάξεων περιορίζεται αποκλειστικά σε ζητήματα φορολογίας εισοδήματος, όπως εξάλλου ρητώς ορίζεται σ' αυτές, ότι δηλαδή αφορούν στην εφαρμογή των διατάξεων περί του προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος βάσει τεκμαρτών δαπανών. Συνεπώς, η δήλωση περιουσιακών στοιχείων, με βάση τις διατάξεις αυτές, δεν καθιστά νόμιμη αφεαυτή την προέλευση των δηλωθέντων περιουσιακών στοιχείων και συνακόλουθα δεν απαλλάσσει τον δηλώσαντα των διατάξεων περί πόθεν έσχες.

Επειδή, στην παρούσα αίτηση του Γενικού Επιτρόπου, η οποία αποτελεί το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο, καθώς και στην Πορισματική Έκθεση του Οικονομικού Επιθεωρητή, δεν συνεκτιμάται συνολικώς η περιουσιακή και οικονομική κατάσταση του καθ' ου ώστε να προσδιορισθούν τα ενδεχομένως μη δικαιολογημένης προέλευσης περιουσιακά του στοιχεία, αλλά ζητείται ο καταλογισμός του αποκλειστικώς και μόνο διότι αγόρασε κρατικά ομόλογα ποσού 19.015.671 δρχ. χρησιμοποιώντας από τα διαθέσιμα των τραπεζικών του λογαριασμών μόνο το ποσό των 4.300.000 δρχ., εκλαμβάνομένου του υπολοίπου ποσού των 14.715.671 δρχ. ως προερχομένου από μη εμφανείς και μη νόμιμης προέλευσης πηγές. Συνεπώς, το Δικαστήριο τούτο περιορίζεται στον έλεγχο της νομιμότητας των βασιστότητας των υποστηριζομένων στην υπό κρίση αίτηση, μη δυναμένου ούτε να συνεκτιμήσει συνολικώς την περιουσιακή κατάσταση του καθ' ου ούτε να αμφισβητήσει το πρώτον τη νομιμότητα της προέλευσης των λοιπών περιουσιακών του στοιχείων, πέραν δηλαδή του ποσού για το οποίο ζητείται ο καταλογισμός του. Κατ' ακολουθίαν, τα δηλωθέντα από τον καθ' ου, ως ανήκοντα σ' αυτόν κατά το έτος ..., κινητά περιουσιακά στοιχεία, εφόσον δεν αμφισβητήθηκε η νομιμότητα της προέλευσής τους, δύνανται να ληφθούν υπόψιν για να δικαιολογηθεί η προέλευση του ποσού των 19.015.671 δραχμών που, κατά τα ανωτέρω, χρησιμοποιήθηκε για την αγορά κρατικών ομολόγων και εκ του οποίου μόνο το ποσό των 4.300.000 προέρχεται, κατά τον Οικονομικό Επιθεωρητή, από εμφανείς πηγές.

8. Ο καθ' ου η παρούσα αίτηση στο Υπόμνημά του, με το οποίο συνοποβάλλει επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της από 10-3-1992 δηλώσεως περιουσιακών του στοιχείων στη ... Δ.Ο.Υ. ..., ισχυρίζεται ότι το δηλωθέν από αυτόν σε ανύποπτο χρόνο (φορολογική δήλωση έτους 1992) και χωρίς να είναι προϊστάμενος καμίας υπηρεσίας ποσό των 17.372.000 δρχ. υπερκαλύπτει το κατά τον Οικονομικό Επιθεωρητή μη αποδεικνυομένης προέλευσης ποσό των 14.715.671 δρχ. Πλην, εκ των δηλωθέντων ως άνω από τον καθ' ου ποσών, τα αναφερόμενα με αύξοντα αριθμό α', β', γ' και δ' τα οποία αφορούν, αντιστοίχως, καταθέσεις χρηματικών ποσών στο ... ύψους 1.000.000 δρχ. (αριθ. Λογαριασμού ...) στην ... Τράπεζα ποσού 1.200.000 (αριθ. λογαρ. ...) και 638.000 δρχ. (αριθ. λογαρ. ...) καθώς και αγορά ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου ύψους 6.534.000 δρχ., ελήφθησαν υπόψιν και συνοπολογίσθησαν από τον Οικονομικό Επιθεωρητή. Ειδικότερα, όπως επισημειείται λεπτομερώς στην Πορισματική Έκθεση, αλλά και προκύπτει από τα αντίγραφα της κίνησης των τραπεζικών λογαριασμών του καθ' ου, που βρίσκονται στο φάκελο της δικογραφίας, τα ανωτέρω ποσά αποτελούν προϊόν ελεγχθέντων τραπεζικών λογαριασμών και τελικώς χρησιμοποιήθηκαν για την αγορά ομολόγων ύψους 10.000.000 δρχ., τη νομιμότητα της προέλευσης των οποίων, όπως αναφέρεται και παραπάνω, αποδέχθηκε ο Οικονομικός Επιθεωρητής, καθώς και για το σχηματισμό του ποσού των 4.300.000 δρχ., που ο Οικονομικός Επιθεωρητής, θεωρώντας νόμιμη την προέλευσή του, αφαιρέσει από το συνολικό ποσό των 19.015.671. Το δηλωθέν όμως περιουσιακό στοιχείο με αύξοντα αριθμό ε', που αφορά στην αγορά, στις 31-7-1991, από τον καθ' ου τεσσάρων εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας 8.000.000 δρχ., πρέπει να συνοπολογισθεί προκειμένου να δικαιολογηθεί η προέλευση, κατά το ανάλογο μέτρο, του ποσού των 14.715.671 δρχ., καθόσον μάλιστα στην Πορισματική Έκθεση αναφέρεται (σελίς 9) ότι στις 30-7-1989 άνοιξαν (ο καθ' ου μετά της συζύγου του) στην ... Τράπεζα τον υπ' αριθ. ... λογαριασμό, τον οποίο έκλεισαν στις 2-8-1991 με υπόλοιπο 6.657.164 δρχ., " για την τύχη του οποίου δεν βρέθηκαν στοιχεία αλλά ούτε καν ενδείξεις. Προφανώς χρησιμοποιήθηκε για άλλους σκοπούς και όχι για επένδυση". Είναι όμως πρόδηλο, ενόψει των κοινών ημερομηνιών κλεισίματος του λογαριασμού και αγοράς των τεσσάρων εντόκων γραμματίων (31-7-1991), ότι το προϊόν του ως άνω λογαριασμού χρησιμοποιήθηκε για την αγορά των εντόκων γραμματίων, ονομαστικής αξίας οκτώ εκατομμυρίων (8.000.000) δρχ. Συνεπώς, δοθέντος ότι ούτε ο Οικονομικός Επιθεωρητής ούτε στην υπό κρίση αίτηση αμφισβητείται η νομιμότητα της προέλευσης του παραπάνω λογαριασμού, που στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε για την αγορά των εντόκων γραμματίων, το ανωτέρω ποσό τυγχάνει συνοπολογιστέο προκειμένου να δικαιολογηθεί η νομιμότητα της προέλευσης, κατά το αντίστοιχο μέτρο, του ποσού των 14.657.164 δρχ. Επομένως, εκ του ποσού αυτού, για το οποίο ζητείται ο καταλογισμός του καθ' ου, πρέπει να αφαιρεθεί το ποσό των 8.000.000 δρχ.

9. Κατ' ακολουθίαν των παραπάνω, δοθέντος ότι ο καθ' ου αφενός μεν απέκρυψε, κατά την υποβολή των δηλώσεων περί της περιουσιακής του καταστάσεως για τα έτη ... και ... μέρος των περιουσιακών του στοιχείων, αφετέρου δε εκ του συνολικού ποσού των 14.715.671 δραχμών, για το οποίο ζητείται ο καταλογισμός του, αποδείχθηκε ότι ποσό 8.000.000 δρχ. προήρχετο εκ της εξαργυρώσεως εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου (ΕΓΕΔ), νομιμότητα προέλευσης των οποίων δεν αμφισβητείται, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να περιοριστεί το καταλογιστέο ποσό στο ύψος των έξι εκατομμυρίων επτακοσίων δέκα πέντε χιλιάδων εξακοσίων εβδομήντα μιάς (6.715.671) δραχμών (19.708,50 ευρώ), ενώ η δικαστική δαπάνη, την καταψήφισή της οποίας εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ζητά ο καθ' ου με το Υπόμνημά του, ενόψει της εν μέρει νίκης και εν μέρει ήττας των διαδίκων, πρέπει να συμψηφιστεί (άρθρα 123 του π.δ. 1225/1981 και 178 παρ. 1 του Κ.Πολ.Δ., όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 2 παρ. 1 του ν. 2915/2001).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την από 8-2-2002 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Καταλογίζει εις βάρος του ... κατοίκου ... και υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, το ποσό των δεκαεννέα χιλιάδων επτακοσίων οκτώ και 0,50 ευρώ (19.708,50).

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, την 1 η Απριλίου 2004.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΟΥΛΗΣ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΟΣ

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριό του, στις 1η Ιουλίου 2004

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΟΣ

Ε Π Ε Ξ Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α Α Π Ο Φ Α Σ Η Σ

Α. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Κατά τον έλεγχο, από τον Επιθεωρητή της Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του υπουργείου Οικονομικών, της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης ετών 1999 και 2000, πρώην Διευθυντής Τελωνείου, νυν συνταξιούχος, δεν απέδειξε τη νόμιμη προέλευση του περιουσιακού οφέλους των 14.715.671 δραχμών και κατόπιν τούτου, ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας ζητεί με αίτησή του τον καταλογισμό του καθ' ου και ο πληρεξούσιος του καθ' ου την απόρριψή της.

Β. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αρχικά εξετάζει αν έχει αρμοδιότητα να εκδικάσει τη διαφορά που ανακύπτει κατά τον έλεγχο λογαριασμών προσώπων που καθορίζουν περιοριστικά ειδικό νόμοι, βασιζόμενο στα άρ. 94 και 98 παρ. 1 του Συντάγματος. Η συγκεκριμένη διαφορά προκύπτει κατά τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης που υποχρεούνται να υποβάλλουν κρατικοί λειτουργοί και υπάλληλοι, σύμφωνα με τα άρ. 26 και 29 του Ν. 2424/1996 και ιδίως το άρ. 6 του Ν. 3213/2003, στο πλαίσιο ελέγχου και διαφάνειας κατά τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος.

Με τις παραπάνω διατάξεις προσδιορίζεται ότι οι υπάλληλοι του υπουργείου Οικονομικών –εξαιρουμένων των Γενικών Διευθυντών– ελέγχονται για την ετήσια δήλωση της περιουσιακής τους κατάστασης από τους οικονομικούς επιθεωρητές του ανωτέρω υπουργείου. Η διαπίστωση περιουσιακού οφέλους που δε δικαιολογείται οδηγεί σε καταλογισμό σε βάρος του υπαλλήλου ποσού ισάξιου με το όφελος αυτό. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, βάσει των στοιχείων που διέθετε και τον συμψηφισμό στον οποίο προχώρησε, κατέληξε στο καταλογισμό του ποσού των 6.715.671 στον συγκεκριμένο υπάλληλο.

Γ. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Η συγκεκριμένη απόφαση επικαλείται τις συνταγματικές διατάξεις, προκειμένου να θεμελιώσει την αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου να εκδικάσει την επίδικη διαφορά που ανέκυψε από τη δήλωση 'πόθεν έσχες' πρώην Διευθυντή Τελωνείου, αρμοδιότητα που καταρχήν απονέμει ο κοινός νόμος (άρ. 6 Ν. 3213/2003). Από τις διατάξεις του άρ. 98 παρ. 1 περ. α), γ), στ) και ζ) του Συντάγματος προκύπτει πως το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο δικαστήριο για να κρίνει τις διαφορές που ανακύπτουν από την κατάχρηση δημοσίου χρήματος και ως συναφής υπόθεση θα πρέπει να θεωρηθεί και αυτή της ψευδούς ή ανεπαρκούς δήλωσης 'πόθεν έσχες', καθώς άλλωστε ως τέτοια την καθιερώνει ο παραπάνω νόμος (σε συνδυασμό με τα άρ. 26 και 29 του Ν. 2429/1996). Πράγματι, οι αρμοδιότητες που απονέμει το Σύνταγμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο δεν είναι περιοριστικές, δεδομένης της διάταξης του άρ. 98 παρ. 2 του Σ. και της χρησιμοποίησης του όρου 'ιδίως' στο άρ. 98 παρ. 1 του Συντάγματος.

Αξίζει να σημειωθεί πως το δικαστήριο, στο σκεπτικό του, διαπιστώνει πως αδυνατεί να προβεί σε συνολικό έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης του καθ' ου, καθώς και να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της προέλευσης των λοιπών περιουσιακών του στοιχείων. Για τη θεμελίωση του ισχυρισμού του αυτού, το δικαστήριο επισημαίνει πως περιορίζεται από το αίτημα αλλά και τα στοιχεία που παρείχε ο Οικονομικός Επιθεωρητής στην αίτησή του προς το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η δήλωση 'πόθεν έσχες' αποτελεί περιορισμό του δικαιώματος της προσωπικότητας που κατοχυρώνεται στο άρ. 5 παρ. 1 του Συντάγματος και ιδίως του δικαιώματος στην ελεύθερη οικονομική ανάπτυξη. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, όπως και ο πρώην τελωνειακός, έχουν αυξημένες έναντι του κράτους υποχρεώσεις, στο πλαίσιο της ειδικής κυριαρχικής σχέσης κράτους – υπαλλήλου και του αιτήματος για διαφάνεια στο δημόσιο τομέα. Ως εκ τούτου ο περιορισμός της οικονομικής ελευθερίας είναι νόμιμος, αφού προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του κοινού δικαίου περιοριστικά και με σαφήνεια.

Λήμματα: Αρμοδιότητα, έλεγχος περιουσιακής κατάστασης, πόθεν έσχες, οικονομική ελευθερία.

Άρθρα: Σ5, Σ94, Σ98.

Νομολογία: Άμεσα σχετιζόμενη νομολογία δεν υπάρχει. Αξιοσημείωτη είναι η υπόθεση που αφορά σε παράλειψη υποβολής δήλωσης 'πόθεν έσχες' δημάρχων: Εφ. Πατρ. 1/2000.

Πηγές: www.parliament.gr, www.dsa.gr